

- [NIEUWS](#)
- [COLUMNNS](#)
- [CULTUUR](#)
- [AGENDA](#)
- [JOODSE LINKS](#)
- [ACHTERGROND](#)
- [DOSSIERS](#)

[Home](#) » [Artikel](#) » [Eerste Joodse carillonconcert in Westertoren – ‘We stoppen vóór het Acht Uur Journaal’](#)

Mathieu Daniël Polak (Beeld: K. Rijken)

Eerste Joodse carillonconcert in Westertoren – ‘We stoppen vóór het Acht Uur Journaal’

Geschreven door [Kemal Rijken](#) 2 mei 2019

In de Amsterdamse Westertoren wordt dinsdag het allereerste Joodse carillonconcert ooit gegeven. Vanuit de toren zullen de Joodse liederen van beiaardier en componist Mathieu Daniël Polak te horen zijn. Sommige zijn bekend en andere heeft hij zelf gecomponeerd. Voor Polak is het een grote eer om in Mokum te spelen. “De klokken zijn in de zeventiende eeuw gegoten door de gebroeders Hemony, de beste gieters ooit. Het is een heel helder en zuiver klokkenspel.” Het concert van 7 mei duur precies een uur lang, tussen 19.00 en 20.00 uur. “Het moet exact om acht uur klaar zijn. Ik houd er rekening mee dat mensen het *Acht Uur Journaal* willen zien.”

De toren in

Vanaf het terras van café P96 aan de Prinsengracht kijkt Polak naar de Westertoren, die verderop fier boven alle daken uit toort. “Ik ben geen Amsterdammer en woon in Maarn, maar het is hoe dan ook fantastisch om dit concert hier te mogen geven; in deze stad, met zoveel Joodse geschiedenis.” Ooit studeerde Polak piano in Zwolle en ging hij stukken componeren. Hij had het plan om ‘er iets naast te gaan doen’. Het werd het bespelen van het carillon.

“Ik dacht: dit is toch wel erg mooi. Naar boven klimmen, de toren in. Laat ik dat gaan doen. Ik ben het gaan leren in Amersfoort, hoog in de kerktoren van de Onze Lieve Vrouwe Kerk, en heb er nooit spijt van gehad. Uiteindelijk heb ik aan het conservatorium van Utrecht een masterdiploma afgerond. Ook heb ik in België een master gedaan in compositie. Nu ben ik de vaste beiaardier van de Erasmus Universiteit Rotterdam, freelance-componist en pianoleraar aan de Muziekschool Amersfoort.”

Twee Joodse beiaardiers

Mettertijd kreeg Polak steeds meer plezier in het spelen op het carillon. “Op een gegeven moment ontdek je dat carillons zich over de hele wereld begeven. Je kunt dus overal spelen, maar je kunt ook pionieren, nieuwe dingen doen. Je kunt als componist een eigen draai geven aan de carillon-stukken of zelf compleet nieuwe stukken maken.” Los van hem speelt ook chazan Moshe Lewkowitz op het klokkenspel. In Nederland zijn zij de enige spelers met een Joodse achtergrond. “Hij speelt onder andere in Nieuwegein. Vaak heb ik zijn arrangementen gespeeld.”

Kan hij van dit werk leven? “Nog niet helemaal, want het is een parttimebaan. Ik speel op vaste plaatsen, waaronder in Amersfoort. Dat doe ik dan een uur en daarna ga ik naar een andere plek om pianoles te geven.” Gemeenten – in Nederland zijn de gemeenten vaak de eigenaar van kerktorens – vragen hem soms in het weekend. Speelt hij ook op zaterdagen? “Dat is voor mij een gewetensvraag. Als een gemeente mij dan vraagt, wil ik toch langskomen om te spelen. Ik ben lid van Beit Ha’Chidush en heb een liberaal-Joodse instelling. Bovendien kan ik mijn zaterdag ook combineren met religieuze onderdelen, want je speelt nooit een volle dag op een carillon.”

Geen hoogtevrees

Als carillonspeler moet je geen last van hoogtevrees hebben, vertelt Polak. “Als ik eenmaal bovenin een toren zit en ik ben aan het spelen, dan ben ik volledig in mijn element. Het spelen gaat voor en van hoogtevrees heb ik geen last. Bovendien, die toren valt niet om.” Hoe kwam hij op het idee voor dit Joodse concert? “Al jaren zat ik te dubben. Ik wilde mezelf ergens in specialiseren en dacht: ik ben beiaardier, componist en Joods. Als ik die drie dingen samenvoeg, dan doe ik iets wat Joods is en wat mogelijkheden voor nieuwe projecten biedt.

Polak bedacht 'het Joodse carillonconcert', waarin hij religieuze, vaak Oost-Europese, Joodse liedjes klaarmaakte voor het klokkenspel. "Ik nam bestaande liederen en stelde mezelf de vraag: wat is hier Joods aan? Vervolgens begon ik met het componeren van de Joodse carillonliedjes." Hij heeft een lijst met achttien liederen bij zich, allemaal nieuwe composities, geïnspireerd door religieuze Joodse liederen. Van 'Shana Tova' tot 'Avinu Malkeinu' tot 'Chanukia' en 'Dayeinu'.

Niet weglopen

Op de lijst ontbreekt het aan liederen zoals 'Amsterdam huilt' van Zwarte Riek of het Hatikva – het Israëliësch volkslied. Polak wilde bewust voor stukken met een religieuze inslag gaan. "De subsidieaanvraag om dit concert te kunnen doen had met Joodse feestdagen te maken. Voor een volgend project houd ik me aanbevolen."

Polak benadrukt dat Joodse liederen divers zijn en dat dit zijn eerste stap is. "Ik heb mezelf vaak de vraag gesteld: is dit aantrekkelijk voor de luisteraar? Je loopt een risico als je een heel uur lang dezelfde soort liederen speelt. Zodoende heb ik het zo gecomponeerd dat het concert wordt afgewisseld qua klanken, zodat de mensen blijven luisteren en niet weglopen."

Luisteren vanaf de Bloemgracht

Polak bekent dat hijzelf niet in de Westertoren zal klimmen. "Beiaardier Boudewijn Zwart van de Westertoren gaat spelen en ik sta straks beneden om te luisteren. Wel zal ik één lied ter gehore brengen." Is het niet fantastisch om je eigen liederen te mogen spelen in de Westertoren? Polak: "Het is nog mooier om beneden op de Bloemgracht te staan en ze zelf te kunnen horen. Dat ondergaan is een van de mooiste dingen die er is." Je weet hoe het beneden zal klinken, maar hoort in de toren niet hoe het beneden klinkt. Ook daarom is het goed om buiten te gaan staan en te luisteren. Het is een mooie ervaring, ook omdat Zwart een van de bekendste beiaardiers van Nederland is."

Het programma ligt nu al gratis bij de gidsen-desk van de Westertoren. Op de avond zelf, 7 mei en aanvang om 19.00 uur, ligt het boekje er ook. Polak zal erbij zijn om met anderen te luisteren. "Ik ga er niet vanuit dat er honderden mensen beneden aan het luisteren zullen zijn, maar ik verwacht toch wel enkele tientallen luisteraars." Met vrienden, familieleden en kennissen gaat hij vooraf een kopje koffie doen. De bezoekers die hij niet kent, mogen hem vragen om informatie.

Toch het Hatikva?

Polak hoopt dat er geen feestboten met harde muziek over de Prinsengracht zullen varen. "Gelukkig draagt het carillon veel verder dan zo'n kermisboot. Mochten die boten langskomen, dan is het geluid dichtbij verstoord, maar zal het over de daken en op andere grachten alsnog te horen zijn." Wil Polak afsluiten met het Hatikva als toegift? "Daar denk ik nog over na."

Wilt u weten of Polak het Hatikvah speelt? Kom dan langs. U vindt het evenement op de agenda van Jonet.nl